

Verder wijzen we hier kort op de invloed van Teilhards „methodische” falen, waar bijv. dr. Segaar op heeft gewezen in het juni-nummer van „Wending”. Dit vormt een kwestie op zich, die we hier niet bespreken omdat dit te ver van ons eigenlijke onderwerp weg voert. Maar wel duiden we er toch even op dat in de besproken en afgewezen zonde-theorie — zoals ook elders — zich uit een soort van overdreven drang naar systematisatie, met als vertrekpunt een evolutionistisch-sciëntistische basis. Sommigen hebben in dit verband ook gesproken van een „continuum-drang”, of van overdreven deductie-drang van een evolutionistisch vertrekpunt uit. Hierin onderscheidt de franse geleerde zich niet van vele anderen vóór hem.

Als derde punt van kritiek gaf Lever aan de visie van Teilhard de Chardin over de buiten- en binnenkant, het „dehors” en „dedans” in alle dingen. Deze voert inderdaad tot een sterke nivellering in het denken, en — zoals Lever zegt — de ware problematiek betreffende het ontstaansprobleem wordt hierdoor grotendeels weggepraat. Voor verdere uitwerking van deze kritiek kunnen we verwijzen naar genoemd artikel van Segaar (Wending 1962, pag. 220 e.v.), waarin tevens wordt gewezen op het hier door Teilhard gehanteerde „postulaat”, dat alles wat op een hoger plan verschijnt ook in beginsel op het lagere plan aanwezig geweest moet zijn — naar Segaars woorden een *petitio principii*. Teilhard hanteert hier tevens weer eens zijn befaamde „wet” van „complexité-conscience”, inclusief zijn veronderstelling van psychische energie als bestanddeel van al het bestaande. We blijven verder bij deze aanduiding, maar willen wel — met Smulders en de Lubac — opnieuw wijzen op een psychologische faktor van belang: nl. Teilhards *apologetische* bedoelingen, die vooral waren gericht op het evolutionair-humanistische denken, zoals hij dat waarnam bij de geleerden waarmee hij als paleontoloog lang samenwerkte. Teilhard wil hier het probleem van het ontstaan van het leven, en dat van de hominisatie van een hoogontwikkelde primaat, zo redelijk mogelijk in één grote syntese oplossen, om moderne geleerden aldus tenslotte tot Christus, Die de bekroning van deze syntese vormt, te kunnen brengen. Hij wijst er duidelijk op dat de evolutie „christifiable” is, hij wil „christifier l’Evolution”.

Zelf is hij zich bewust van gevaren die optreden voor wie zoiets onderneemt, maar Teilhard wil de poging wagen. Er is immers in de mens een gevoel voor en voorgevoel van de totale en uiteindelijke eenheid der Wereld, voorbij de veelheid die hij nu overal ontwaart.